

استیضاح وزیرعلوم: زور آزمائی دوجناح برای کنترل دانشگاه ها!

تقی روزه

رابطه رژیم و دانشگاه مثل رابطه مارگزیده و ریسمان سپید و سیاه است. چرا که از همان فردای پس از انقلاب بهمن ۵۷ و تأسیس حکومت اسلامی، درحالی که خمینی و روحانیت تازه به قدرت رسیده هنوز نیات و ماهیت واپسگرایانه و سلطه جویانه خود را عیان نساخته بودند و توهم توده ای گسترده ای نسبت به آنها وجود داشت، رژیم اما درمحیط های دانشجویی خود را در اقلیت یافت و برای فتح سنگردانشگاه ها تهاجم گسترده ای را درپیش گرفت و نهایتا ناچار شد که برای مدتی طولانی دانشگاه و سایر محیط های دانشجویی را تحت عنوان انقلاب باصطلاح فرهنگی تعطیل و از نو تجدید سازماندهی کند.

انقلاب ضدفرهنگی اما اسم شبی بود برای به انقیادکشاندن دانشگاه ها و افکندن افساراسلامی به گردن آن ها. بدون چنین "انقلاب فرهنگی" رژیم هیچگاه قادر نبود که سلطه خود را بردانشگاه ها و محیط های دانشجویی تحمیل کند. با این همه همین سلطه هم متزلزل و آسیب پذیر بود و هر از گاهی ناچار می شد برای زهرچشم گرفتن یورش های وحشیانه ای را به محیط های دانشجویی سازمان دهد. دوره احمدی نژاد مقطع مناسبی بود که حاکمیت و باندهای افراطی-امنیتی، میخ خود را محکم تر بر "تابوت" دانشگاه ها به کوبند و بیشترین تلاش خود را در پادگانی کردن فضای آن ها، تصفیه های فراگیر و گرازکوب کردن به کارگیرند و البته بیشترین موفقیت را در قیاس با دوره قبل، نصیب خود کردند و عرصه را حتی بر جناح های رقیب و هم پیمان خود هم تنگ کردند. با این وجود، همواره جدال های درونی باندهای رژیم که هیچ گاه در کل حیات نظام اسلامی فروکش نکرده اند، در سطح دانشگاه ها نیز بازتاب داشته اند. با پیروزی روحانی و اعتدال گرایان در انتخابات ریاست جمهوری سال گذشته، جدال پیرامون کنترل دانشگاه ها باردیگر شدت و حدت تازه ای یافت. چنان که از همان لحظه رأی اعتماد به وزراء دولت جدید یکی از کانون های مهم جدال حول وزیرعلوم و انتصاب های دانشگاهی جریان داشته و جریان حاکم به شدت نگران سست شدن فضای پادگانی در سطح دانشگاه ها بوده است. از این رو باندهای حاکم تمامی تلاش خود را برای آن که مبادا نسیم اعتدال و تغییر ولوجزی در دانشگاه ها بوزد و ناخواسته موجب به حرکت درآمدن لایه

های زیرین نارضایتی انباشته شده در بدنه جامعه دانشگاهی بگردد، بکارگرفته اند. خشم آن ها از برخی گزینش ها و پذیرش برخی دانشجویان ستاره دار و دعوت برخی استادان تسویه شده و نیز افشاء بورس های اهداء شده به آقازاده های باندهای حاکم، چنان است که آن ها رسماً وزیرعلوم را به خاطر آن ها به زیرمهمیزاستیضاح کشانده اند. آن ها شرط انصراف خود از استیضاح را کنارگذاشتن سیاست دعوت از دانشجویان ستاره دار و استادان برکنار شده و دست نبردن به ترکیب کنونی ساختار دانشگاهی و اجتناب از بکارگیری مدایران وابسته به جناح دیگر کرده بودند. (گوا این که نباید فراموش کرد که اجراء این سیاست ها توسط دولت و وزیرعلوم اساساً به شیوه گزینش و جلب نیروهای همگرا با نظام ولی نزدیک به جناح اعتدال گرایان صورت گرفته است). افشاگری های تاکنون صورت گرفته نشان دهنده آن است که باندهای حاکم تاچه حد دانشگاه ها و بودجه های آن را به تیول خود (تیول دائمی) تبدیل کرده و آن را در خدمت کادرسازی و تربیت مدیران از میان اعوان و انصار خود اعم از آقازاده ها و عوامل مزدور خود بکارگرفته اند (جلوه و مصداقی از جلوه ها و مصادیق یک رژیم تماماً رانت خوار).

اهمیت کنترل دانشگاه ها از جهات گوناگونی مطرح است: از یکسو کنترل دانشگاه توسط این یا آن قدرت قبل ازهرچیز باهدف کادرسازی و تربیت مدیران و "اندیشه ورزان متعهدی" است که بدون آن حکومت کردن و کنترل برکشور و بهره برداری از ثروت ها و منابع آن ناممکن است. گوا این که جمهوری اسلامی بدلیل آسیب پذیر بودن در قبال آن چه که به فرارمغزها موسوم است، قادر به حفظ بخش وسیعی از این سرمایه ها نیست و تنها در چندسال گذشته ۲۰۰ هزارتحصیل کرده از کشورخارج شده است. اما این از اهمیت کنترل دانشگاه ها نمی کاهد و باعث نمی شود که رژیم از تلاش خود برای کنترل آن ها، با توجه به کثرت دانشجویان و اهمیت حیاتی تربیت متخصصین وفادار به خود بکاهد و کوتاه بیاید. نکته دوم آن که در شرایط استبدادی و سرکوب فراگیر سیاسی در سطح جامعه حتی برای جناح های رقیب، دانشگاه ها همواره نقش مهمی در تقویت و عضوگیری جناح های سیاسی بخصوص جناح اصلاح طلبان داشته است (نقش مهم تحکیم وحدت درزمان اصلاح طلبان درمطرح شدن و پیروزی آن ها را بیادداشته باشیم). نکته سوم آن که دانشگاه ها علاوه بردوکارکردفوق، همواره نقش مهمی در شکستن فضای اختناق و گسترش و تقویت جنبش های اجتماعی و اعتراضی و اشاعه گفتمان آزادی و برابری داشته اند که بخش مهمی از نگرانی عمیق رژیم از سست شدن فضای پادگانی در دانشگاه ها از همین نقش دانشگاه ها و دانشجویان

پیشرو سرچشمه می گیرد.

نبرد حول کنترل دانشگاه البته بخشی از منازعه همه جناحی و رو به تشدید بین دولت و اصول گرایان شکست خورده در انتخابات پیشین ریاست جمهوری است. چنان که به مرور زمان لحن حملات روحانی و افشاگری او و حامیانش تندتر و خشم آگین تر شده است. سخنان اخیر و بی سابقه روحانی که در آن حریفان خود را بزذل و ترسو خواند و به جهنم حواله اشان داد و در دفاع از موضع خود ابراز داشت که مخالفانش از اتاق فکری به اتاق عملیات نقل مکان کرده اند* ۲ فراز تازه ای در این جدال بی پایان است. بی تردید استیضاح وزیر علوم یکی از مصادیق فعال شدن اتاق عملیاتی است. سخنان غیرمنتظره و پرخاشگرانه روحانی خطاب به مخالفین خود، نشان دهنده آن است که اولاً مخالفان برای فلج کردن دولت اقدامات متعددی را در دستور کار خود قرار داده که او بر آن شده است با هشدار و نهیب و تهدید (افشاگری و گفتاردرمانی) جلوی اقدامات آن ها را بگیرد. اما تعرض روبه گسترش جناح حاکم برای زمین گیر کردن دولت و روندر ویدادها تدریجاً به دولت و حامیان آنها می فهماند که به صرفاً به افشاگری و گفتاردرمانی نمی توان اتکاء کرد. بهر صورت برشی از کشاکش دوجناح و کانونی شدن آن پیرامون استیضاح می تواند در مقطع کنونی تصویر روشن تری از توازن قوا و چشم انداز دامنه منازعات بعدی ارائه بدهد. آن چه که بویژه استیضاح کنندگان را مصمم تر ساخته است، سهمیم بودن خامنه ای در نگرانی آن ها پیرامون وضعیت دانشگاه ها و برنامه های وزارت علوم است. نگرانی که بارها به اشکال گوناگون ابراز شده و مدتی پیش خامنه ای صراحتاً در مورد آن به دولت و وزیران عرصه فرهنگی و علوم تذکر داد و نسبت به تبدیل شدن محیط های دانشجویی به محل منازعات و نفوذ جناح ها و احزاب هشدار داد. در راهبرد خامنه ای و جناح حاکم اساساً قرار نیست گشایش در تحریم ها و دیپلماسی هسته ای به نرمش در برابر مردم هم تأویل و تفسیر شود.

البته نتیجه استیضاح بیش از همه به موضع گیری پشت پرده خامنه ای و اصول گرایان میانه رو در مجلس و چانه زنی ها و بندوبست های پیرامون آن وابسته است. اگر روحانی نتواند حمایت ضمنی آن ها را در پشت پرده بدست بیاورد و اگر از بیت رهبری نشانه ای از تمایلی منبئ بر کوتاه آمدن استیضاح کنندگان به مجلس نرسد، چه بسا استیضاح کنندگان علیرغم مخالف های کما بیش وسیع علیه آن و تهدید وزیر علوم به روشنگری رأی خواهند آورد و این پیروزی مسیرگام های بعدی آنها برای افزایش فشار را هموارتر خواهد کرد.

از سوی دیگر نباید فراموش کرد که دولت روحانی برای ایستادگی در برابر فشارهای روزافزون رقبا و پیش برد برنامه های خود، ناچار است که حامیان اجتماعی خود را بسیج کند. او بدون حربه افشاگری و بسیج پایگاه اجتماعی اعتدال گرایان و صرفا با اتکاء به چانه زنی در بالا قادر نخواهد بود که در مقابل تعرض جناح مقابله در آستانه پایان سال اول ریاست جمهوری اش پایداری کند. سعید حجاریان در گفتگویی از لزوم تغییر برخی وزراء بی خاصیت و نیز تغییر صدها فرمانده و استاندارداری که از حکومت قبلی هم چنان بر سر کار هستند و با سیاست های دولت اعتدال هم خوانی ندارند سخن به میان آورده است.

وزیر علوم و دولت نیز از حربه افشاء بیشتر اطلاعات پشت پرده (برای مقابله با حربه استیضاح حریف) سخن به میان آورده و در همان حال، گرچه دیر هنگام، سعی کرده است که با بسیج نیروهای دانشگاهی در دفاع از وزیر علوم و عقب راندن استیضاح کنندگان که اساسا بابتکار جناح افراطی و جبهه پایداری است، بهره گیرد. طومارهای حمایت ۱۵۰۰ استاد و ۵۰۰۰ دانشجو از آن جمله است.

گرچه سیاست انبساطی روحانی و وزارت علوم در دانشگاه ها کاملا کنترل شده است و بشدت مواظب اند که این جدال ها تعادل و آرامش (گورستانی) دانشگاه ها را بهم نریزد و موجب تحرک و به میدان آمدن بدنه دانشجویی، مخالفان و جریان های غیروابسته به حاکمیت نگردد و تنها مشمول اصلاح طلبان معتدل گردد، اما این به معنای بی تفاوتی فعالین و بدنه دانشجویی به منازعات و شکاف های فوق نیست. برعکس استفاده هشیارانه دانشجویان و جریانات مستقل و مترقی از فضاهای برآمده از شکاف بالائی ها حائز اهمیت است. بی تردید دانشجویان خودبهبتر از هر کسی با راه و رسم استفاده از این شکاف ها در جهت و خدمت اهداف و خواست های خود آشنا هستند. از نزاع دوجناح برای کنترل دانشگاه ها می توان روزنه ها و رخنه هایی برای تضعیف نسبی کنترل هردو جناح بردان نگاه ها و پیشروی نیروهای مستقل و غیروابسته به حاکمیت یافت.

۱۸-۰۸-۲۰۱۴-۲۷-۰۵-۹۳

نگاه کنید

*-۱۶ آذر و رویش جوانه ها:

<http://www.taghi-roozbeh.blogspot.de/۲۰۱۳/۱۲/۱۶.html#more>

نگاه کنید به:

*۲- کلید خوردن سناریوی تازه

http://www.taghi-roozbeh.blogspot.de/۲۰۱۴/۰۴/blog-post_۲۹.html

از تحرک دلواپسان تا فعال شدن دولت پنهان!

http://www.taghi-roozbeh.blogspot.de/۲۰۱۴/۰۵/blog-post_۷.html#more